

Litteratur och källor till Mönsteråsbygdens historia

Jonny Nilsson © (2009-2014)

Hur ska man gå tillväga om man vill lära sig mer om eller forska i Mönsteråsbygdens historia? Här ges några tips utifrån kategorierna "Litteratur" och "Källor och arkiv".

Litteratur

För den som vill lära sig grunderna om Mönsterås historia rekommenderas till en början följande böcker och tidskrifter:

En bok om Mönsterås: historik, 1963. 670 sid.

Kommentar: Uppbyggd som en typisk sockenbok som försöker greppa det mesta – naturförhållanden, fornminnen, kyrkan, byar, köpingens äldre och moderna historia. Har några bra och genomarbetade partier, men tillkom under kort tid inför kommunens 100-årsjubileum, varför den har många fel och inte alltid känns bearbetad.

Stranda (1927-2012)

Kommentar: Stranda hembygdsförenings tidskrift med artiklar i skiftande ämnen. Se [artikelförteckning](#) och [ämnesförteckning](#).

På Åsen – En resa genom tidernas Mönsterås, Jonny Nilsson, 2011.

Kommentar: Drygt 50 artiklar i skiftande ämnen från medeltid till nutid.

För den som är intresserad av bygdens äldre historia rekommenderas *Det medeltida Sverige. 4, Småland, Stranda, Handbörd* och Lars-Olof Larssons *Småländsk medeltid* som komplement.

Nedan följer ett urval av Mönsteråslitteratur. En mer omfattande bibliografi är under utarbetande.

Litteratur om Mönsteråsbygdens historia (ett urval)

Glimtar ur Mönsteråsbygdens historia, 2013. Rapport från en studiecirkel arrangerad av Studieförbundet Vuxenskolan och Stranda hembygdsförening. Medverkande: Göthe Emriksson, Roland Norén, Anne-Marie Johansson, Rolf Rosell, Berndt Johansson, Anders Rotviker, Thomas Isaksson, Jonny Nilsson.

På Åsen – En resa genom tidernas Mönsterås, 2011, Jonny Nilsson. (193 s, Recito)

Gärö/Tokö – De förenade öarnas historia, 2010, Studiecirkel.

Då brister själen ut...en bok om Carl Boberg, 2010, Harry Netzell. (131 s, Stranda)

Södra Cell Mönsterås. Sveriges yngsta 50-åring, 2008, Janne Näsström.

Kronobäck – mötesplats då som nu, 2008, red: Emma Angelin Holmén, Peter Danielsson, Kristina Kakoulidou. (52 s, Kalmar Läns Museum)

Mönsterås-Åseda Järnväg, 2007, Björn Edman. (96 s, Svenska järnvägsklubbens skriftserie; 80).

Ingsam: En resa i tro, hopp och kärlek, 2007, Ingrid och Samuel Thunberg (391 s, eget förl) (Anm: Mönsterås finns med i delar av boken och ger bland annat intressanta inblickar i Pingstkyrkans historia).

Mönsterås Kommuns industriarv, 2005, Lotta Lamke (26 s, Kalmar Läns Museum. Industriarvsprojektet, rapport.)

Hammarglo. En kustby i Småland 1300-2000, 2001, Margareta Hemmingson. (84 s)

Tusen år i Mönsterås Kommun, 2000, Liselotte Byström, ill Eva Müntzing. (47 s, Mönsterås Kommun)

Ryttare från Mönsterås 1692-1884 med dess befäl, 1997 (2000), Thorsten Engström. (44 s)

Båtsmän i Mönsterås socken 1700-1907, 1994 (2000), Thorsten Engström. (20 s)

Det var en brigg från Mönsterås, 1977, Anton Sjöberg.

Hembygdsgården i Elgerum i Mönsterås: vägledning med skisser, foton och beskrivningar för besökare, 1968, red: Eric Nelsson. (30 s, Stranda Härads hembygdsförening).

En bok om Mönsterås, 1963, red: Åke Domeij, Petrus Eriksson, Eric Gustafsson, Erik Nelsson, Harry Molin. (670 s, Mönsterås Kommun).

Småländska skärgårdsnamn: en studie över holmnamnen i Mönsterås, 1933, Ivar Modéer, (263 s, Diss, Uppsala Universitet, Skrifter utgivna av Gustav Adolfs Akademien för Folklivsforskning; 1.) Smålandslitteraturen FC 03.

Mönsterås, 1926, Ivar Modéer. (30 s)

Stranda (Stranda Hembygdsförenings tidskrift 1927-2012)

Litteratur på Internet

[Mönsteråsbloggen](#)

Monsterashistoria.se

Källor och arkiv

Kvarlevor, landskap etc

Landskap, vägar, stenmurar, odlingsrösen, gravstenar, hus, ruiner, redskap, möbler etc.

Muntliga berättelser, minnen etc

Det är en tillgång om man kan intervjua personer som själva har upplevt tiden man vill beskriva. Tyvärr är det sällan man träffar personer som levt så länge att de kommer ihåg den tid man är intresserad av. Det kan dessutom vara ett problem att de inte kommer ihåg, kommer ihåg fel eller inte vill berätta hur det verkligen var. Men det är ändå viktigt att försöka dokumentera äldre människors berättelser och erfarenheter.

Arkivkällor

För den som vill forska på egen hand finns ett antal arkiv man kan använda sig av eller besöka:

Lantmäterimyndighetens kartor och handlingar

Många av myndighetens [historiska kartor](#) finns på Internet. Här kan man se kartor för Mönsterås köping och de flesta av socknens byar, fastighetshandlingar m.m.

Riksarkivet och landsarkivet

Domböcker, jordeböcker, mantalslängder, [medeltida brev](#), bouppteckningar m.m. På landsarkiven återfinns även kyrkoarkiven som är viktiga för den som vill släktforska, undersöka bebyggelseutveckling eller göra sociala studier. I kyrkoarkiven återfinns bland annat födelseböcker, dödsböcker, vigselböcker och sockenstämmoprotokoll. Den som vill kan nu läsa kyrkböcker och delvis även domböcker via Internet - [Genline](#) och [Arkiv Digital](#). Även [SVAR](#) har digitaliserat historiska handlingar, exempelvis mantalslängder, jordeböcker och fastighetshandlingar.

Folkrörelsearkivet för mellersta Kalmar län (i Oskarshamn)

Har mycket material från bygdens nykterhetsföreningar, frikyrkor och arbetarkommuner.

Kommunarkivet

Ligger i Mönsterås Kommunhus. Där finns gamla kommunala protokoll, räkenskaper, kartor, skolhandlingar m.m.

Privata arkiv

Fotografier, vykort, brev, saker med anknytning till bygden m.m.

Stranda Hembygdsförenings arkiv

Foton, tidningsklipp, handlingar om skolor, hus, föreningar, sjöfart och mycket annat. Se [arkivförteckning](#). På [Bygdeband](#) återfinns en del av föreningens digitaliserade fotoarkiv.

Övrigt

[Digitaliserade svenska dagstidningar](#)

[Ortnamnsregistret](#)

[Fornsök](#)